

ἢ πικρῶτερον καὶ πλεῖον κριτικῶν ἢ καὶ ἢ
ῥαμίματα νόμων, οἳ καὶ τὰ ἔθνη εἰσὶν ὡς ἢ
καὶ ῥαμίματα ἀνθρώπων ἀρχῶν ἀσφαλές
εἰς, ἀλλ' οὐ ἢ καὶ τὸ ἔθνος. ἀλλὰ μὲν οὐδὲ
ῥάδιον ἐφορᾶν πολλὰ τὸν ἕνα. διότι ἄρα
πλείονας ἔστι τὸν ἕνα αὐτῶν κατιστάτους
ἀρχοντας. ὡς τὴν διαφέρει τὸ ἐξ ἀρχῆς δι
ἕνα ἕνα ἀρχῆν, ἢ τὸν ἕνα κατὰ τὴν τῶν
ἔθνων; ἢ π, ἢ καὶ πρὸς τὸν εἰρημῶν ὄντων, εἰ ἄρα
ὁ αἰὶρ ὁ αὐτοῦ δῆλος, διὰ τὴν βελτίων ἀρχῆν δι
κατος. τὴν δὲ ἐνὸς οἱ δύο ἀγαθοὶ βελτίους
τῶτο γὰρ ὅτι τὸ,

Σὺν τε δὴ ἔρχομαι καὶ ἢ δὴ καὶ
τῶ Λαμέμονος,

Ταῦτοι δὲ καὶ μοι συμφερόμενοι.
εἰσὶ δὲ καὶ νῦν πλεῖον ἢ ἀρχῆν κριτικῶν
κρίνειν, ὡς πρὸς ὁ δικαστὴς πλεῖον ἢ ὁ νόμος ἀ
δυνατὶ διορίζειν. ὡς ἐκ ἀ ἀρεῖται ὁ νόμος
ἀρεῖται καὶ κρίνειται ἐπὶ πλεῖον ἢ δυνατὸς, οὐ
δέξ ἀμφισβητεῖ πλεῖον τούτων. ἀλλ' ἐπειδὴ
τὰ μὲν ἢ ἔρχεται ἀεληθοῦς τὸς νόμοις,
τὰ δὲ ἀδύνατα, ταῦτ' ὅτι ἀ πειεῖ διαπο
ρεῖν καὶ ζήτην, πότερον τὸν ἀρεῖται νόμον
ἀρχῆν ἀρετώτερον, ἢ τὸν ἀδύνα τὸν ἀρεῖται.
πλεῖον ἢ γδ βουλομένη νομοθετῆσαι, τῶ ἀ
δυνατῶν ὄντων, οὐ τῶν τῶ γ' ἀπὸ ἐργου
σιν, ὡς ἐκ αἰαγκῶν ἀνθρώπων ἔστι τὸν κρι
τικῶτα πλεῖον ἢ ποιούτων, ἀλλ' ὅτι οὐχ ἕνα
μόνον, ἀλλὰ πολλοὺς. κρίνει γδ ἕκαστος ἀ
ρχῶν πεπαιδευμῶς ὑπὸ τῶ νόμου καλῶς.
ἀπεπον δὲ ἴσως ἀ ἔστι ὁ δέξειν, εἰ βέλτερον ἔδει
πὶς δυοῖν ὁμοίως καὶ δυοῖν ἀκοῆς κρίνων,
καὶ πρὸς τῶν δυοῖν ποσὶ καὶ χερσίν, ἢ πολλοὶ
πολλοῖς. ἐπὶ καὶ νῦν ὁ φασματῶν πολλοὶ οἱ
μόναρχοι ποιοῦσιν αὐτῶν, καὶ ὄντα, καὶ χεῖρας,
καὶ πόδας. τὸν γδ τῆ ἀρχῆν καὶ αὐτῶ φίλοις
ποιοῦνται σωμαρχοι, μὴ φίλοι μὲν οὐκ ὄν
τες, οὐ ποιούσιν καὶ τῶ τῶ μοναρχῶν πρὸς
ἀρεῖται; εἰ δὲ φίλοι κἀκίνοιο, καὶ τῆς ἀρχῆς
ὁ τε φίλος ἴσως καὶ ὁμοίως. ὡς τ' εἰ τούτοις
οἴεται δέξ ἀρχῆν, τὸν ἴσως καὶ ὁμοίως ἀρχῆν
οἴεται ὅτι ὁμοίως. ἀλλ' οὐκ οἱ διαμφισβη
τουῦτες πρὸς τῶ βασιλείαν λέγουσι, καὶ
ὄν τῶν ὄντων.

Καφάλαιον ιζ.

Ἀλλ' ἴσως ταῦτ' ὅτι ὑφ' ἑνὸς ἔχει τὸν
ῥέπον τῶτον, ὅτι δὲ πῶν ἐξ ἕως. ἔστ
καὶ π φύσιν ἀεσποτῶν, καὶ ἄλλο βασιλευτῶν,

Præterea validiores, & de validioribus
rebus leges sunt illæ, quæ ex moribus pro
veniunt, quàm quæ ex literis: quare si mi
nus fallitur homo magistratum gerens
quàm hi qui secundum literas, non tamen
quàm hi qui secundum consuetudinem.
Atqui nec facile est vnum discernere: o
pus erit ergo, ut plures sint sub eo magi
stratum gerentes. itaque quid refert hoc,
statim ab initio providere, vel expectare,
ut ipse vnus aliis ista committat. Insuper
quod prius dicebatur, siquidem vir stu
diosus, quoniam melior sit præesse debet,
vno autem duo boni meliores sunt. Hoc
enim esse quod Homerus ait:

-Duo simul euntes.

Et optatio Agamemnonis:
Vtinam tales mihi decem consultores adessent.

Sunt autem etiam nunc magistratus cum
potestate iudicandi de quibusdam, ceu iux
ta de quibus lex providere non potest.
nam de quibus lex determinare potest, ne
mo dubitaret. Sed cum quedam compre
hendi legibus possint, quedam non pos
sunt: & hæc sunt illa quæ dubitationem &
quæstionem faciunt vtrum melius sit ab
optima lege, an ab optimo viro governari:
nam quæ in consultationem veniunt,
de eisdem ferri legem impossibile est: nõ
igitur hoc aiunt, quòd necessarium sit ho
minem de huiusmodi rebus iudicare, sed
quòd non vnum solum sed plures. iudi
cat enim vnusquisque in magistratu be
ne, si sit eruditus primo à lege. Forsan ve
rò absurdum videri posset, si melius cer
nat duobus oculis, & duobus auribus au
diat, & duobus pedibus, duabusque mani
bus agat, quàm plures pluribus: cum &
nunc quidem reges & tyranni oculos plu
res sibi comparent, & aures, & manus, &
pedes præficiendo amicos, & curationem
rerum eis committendo, qui nisi sint ami
ci, non faciunt secundum illorum inten
tionem: si verò sint amici, & status illorum
& personarum: amicus autem par & simi
lis. quare si eos censet præficiendos, certè
pares ac similes gubernationi præesse cen
set oportere. Quæ igitur contententes
contra regiam gubernationem aiunt, forè
ista sunt.

CAPVT XVII.

Sed hæc forsan in quibusdam ita se ha
bet, in quibusdã autè non ita. Est enim
quiddam natura dominabile, aliud regi
bile, aliud populare, & iustum, & vtile.

καὶ ἄλλο πολιτικῶν, καὶ δικαστῶν, καὶ συμφερό
τε iiiij